

**Sayın Başkan,
Meclisimizin Değerli Üyeleri,
Meclisimizin Saygıdeğer Onur Üyeleri,
Değerli Misafirler ve
Kıymetli Basın Mensupları,**

Aralık ayı meclis toplantımızda görüşlerimi sizlerle paylaşmadan önce hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bu ay, dünya ve Türkiye'deki ekonomik gelişmeleri değerli konuğumuzla birlikte ele alacağız. Odamız Danışmanı Sayın Doktor Can Fuat Gürlesel, "2019'a Girerken Küresel Ekonomik Beklentiler ve Türkiye Ekonomisi" konulu bu ayki meclis toplantımıza katılarak bizleri mutlu ettiniz. Katılımınız için teşekkür ediyorum, hoş geldiniz.

Öncelikle bu ay kaybetmiş olduğumuz değerli bir sanayicimizin üzüntüsünü sizlerle paylaşmak istiyorum. Odamız Eski Meclis Üyelerinden Sayın Ali Raif Dinçkök bu ay içinde Hakk'ın rahmetine kavuştu. Sanayimize ve ekonomimize çok kıymetli hizmetler veren bu değerli iş insanımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına ve camiamıza başsağlığı diliyorum.

Değerli Meclis üyelerimize 2019 yılı bütçemizin kabulünde göstermiş oldukları teveccüh için teşekkür ediyor, 2019 yılı bütçemizin Odamıza hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Çalışma programımızdaki hedeflerle bu yılki bütçemiz arasında bir uyumluluk bulunmaktadır. Malumunuz olan program hedeflerimizi, bütçemize de kalemler bazında yansıtmaya

Çalıştığımız dikkatlerinize sunuyorum. Bütçemizin hazırlanmasında emek sarf eden Oda personelimize, Genel Sekreterliğimize ve Hesapları İnceleme Komisyonumuza teşekkür ediyorum.

Yeni dönemde, Odamız bünyesinde çok değerli bir yöneticinin atamasını yapmış olmanın bilgisini sizlerle paylaşmak istiyorum. Genel Sekreter Yardımcısı ve Genel Sekreter Vekili olarak görev yapmış olan Sayın Haktan Akın, Yönetim Kurulumuz tarafından Odamızın Genel Sekreteri olarak atandı. Değerli birikim ve tecrübesiyle Sayın Haktan Akın'ın yeni görevinde de gücümüze güç katacağına inanıyoruz. Kendilerini, huzurlarınızda bir kere daha tebrik ediyor, çalışmalarında başarılar diliyorum.

Yıllar ve günler çok çabuk geçiyor. Bir takvim yılı bitiyor. Yeni bir yıla girmeye hazırlanıyoruz. Değişmeyen ezeli gerçek: Dünya durdukça bir takvim yılı bitecek, ardından gelen takvim yılı başlayacak. řu da bir gerçek: Yeni yıl, yeni umutlar ve beklentiler demek. En azından, geride kalan yıldan daha iyi bir yıl olması temennisiyle 2019 yılının dünyaya, ülkemize barış ve bereket, hepimize sağlık, huzur ve mutluluk getirmesini diliyor, yeni yılınızı şimdiden kutluyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Gelecek hepimizi meraklandırıan, umutlandırıan, kimi zaman tedirgin eden, gizemli ve heyecan verici bir kavram. Yeni bir yıla başlangıç yapmamıza az bir zaman kalmışken dünyayı, ülkemizi ve biz sanayicileri nelerin beklediğini hiç kuşkusuz hepimiz merak ediyoruz.

Son yıllarda dünyanın hemen her bölgesinde; -özellikle içinde bulunduğumuz Ortadoğu'da geçen hafta Suriye'de Amerika'nın aldığı kararla- ezberleri bozan bir belirsizlik ortamının hâkim olduğunu görüyoruz. Özetle 2019; giderek artan jeopolitik gerilimler, toplumsal olaylar, ticaret savaşları ve siber saldırılar gibi yeni nesil riskleri ve ekonomik belirsizlikleri 2018 yılından miras alarak kapımızı çalmak üzere.

Şunu özellikle vurgulamak isterim ki; biz sanayicilerin, 2019'u karamsar ve edilgen bir konumda karşılamak gibi bir lüksü olamaz. Aslında böyle bir tutum sanayicinin doğasına, halet-i ruhiyesine de aykırıdır. Sanayici; uzun vadeli düşünen, geleceğe iyimser bakan, taşın altına elini koyarak risk alan, toplumun refahını, aş, iş üretmeyi kendisine öncelikli görev edinmiş bir ekonomik aktördür.

Evet, dünya ve ülkemiz zorluklarla dolu bir süreçten geçiyor. İşte bu sıkıntılı süreçte sanayicilerimizi; sergilediği iyimser tutum, yaptığı fedakârlık ve sönmeyen yatırım arzusu nedeniyle Kahraman olarak değerlendirenler, hakkaniyetle hareket ederek çok doğru bir tanımlama yapmaktadır.

Sanayicilerimiz örnek bir davranış sergilerken İstanbul Sanayi Odası olarak, zorlu 2018 yılını başta bakanlıklarımız olmak üzere çözüm ortağımız tüm paydaşlarımızla etkili bir diyalog ve işbirliği anlayışı eşliğinde sorunlarımıza çare ve çözümler arayarak geçirdik. Meclis Başkanlık Divanımız'ın ve siz değerli meclis üyelerimizin desteğini bu süreçte hep yanımızda gördük. Sizlere burada özellikle teşekkür ediyorum.

Bir düşünürün dediği gibi “gelecek, umut sahibi olanlar için vaatlerle doludur.” Bizler de her türlü zorluğa karşın; ülkemizin, sanayimizin ve ekonomimizin aydınlık geleceğine dair inanç ve umutla doluyuz. İstanbul Sanayi Odası’nı yönetirken bugüne kadar; akli, sağduyuyu, planlı çalışmayı, riskleri ve fırsatları birlikte görmeyi, çözüme odaklı olmayı hep ön planda tuttuk. Her zaman doğruya doğru, yanlışa yanlışı dedik.

Esnek, akışkan, “katı olan her şeyin buharlaştığı”, ezberlerin bozulduğu, işe yaramadığı bir dünyada, İSO olarak bizi farklı ve zihinsel açıdan zengin kılan çok sesliliğimizi koruyarak, hep birlikte bundan sonra da yolumuza bu şekilde devam etmenin kararlılığına sahibiz.

Bu anlayış eşliğinde, bir yılı daha geride bırakırken dünyada ve ülkemizde yaşanan ekonomik gelişmelere ilişkin görüş ve önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hatırlarsak, 2018’e başlarken hepimiz oldukça iyimser beklentilere sahiptik. Çünkü tüm dünyada eş zamanlı ve güçlü bir büyüme gözlenirken küresel ticaret canlanıyor, işsizlik azalırken gelişmiş ülkelerde uzun bir aradan sonra enflasyon kıpırdanma gösteriyordu. Uzun bir bocalama döneminin ardından nihayet kalıcı büyümenin başladığı yönünde bir konsensüs hakimdi.

Kuşkusuz bu iyimser beklentilere rağmen kimi endişeler de yok değildi. Bu endişeler arasında küresel finansal koşulların sıkılaşması, dünyanın çok daha borçlu hale gelmesi, artan küresel eşitsizlikler, Çin ekonomisinin yavaşlaması, Brexit vb. birçok başlık öne çıkıyordu.

Nitekim zaman geçtikçe de küresel ekonomide bahar havasının geride kaldığını, manzaranın daha sisli hale geldiğine tanık olduk. Zira bu süreçte bazı riskler artarken, bazıları ise gerçeğe dönüştü. Henüz yılın ortaları gelmeden ekonomik güvenin sınırlanmasıyla ticaret ve yatırımlarda ivme kaybı gözlenmeye başladı. Yılın sonlarına doğru ise çok daha belirgin bir yavaşlama dikkat çekti. Piyasalar tarafında ise Amerika'dan Çin'e dünyanın önde gelen borsaları, 2018 yılının tüm kazanımlarını silecek biçimde değer kaybetti.

2008 küresel krizinden sonra geçen 10 yılda, toplam 12 trilyon dolarlık mali kurtarma paketleri bugün gelinen nokta itibariyle soruna maalesef kalıcı bir çözüm getirebilmiş değil. Öyle ki geride kalan 10 yılda; sert bir resesyon, ardından uzun süreli zayıf bir toparlanma döneminden sonra, 2019'a girerken dünya ekonomisinin geleceğine ilişkin tartışmalar giderek artıyor. Bu tartışmalar, bir sonraki krizin ne zaman ve nasıl yaşanacağı ve buna karşı ne tür önlemler alınabileceği konularında yoğunlaşıyor.

Bütün bunlar, günümüzde bir yıldan kısa bir sürede ekonomi gündeminin ne kadar hızlı değişebildiğini bir kez daha gözler önüne seriyor. Bugün küresel ekonomide fırtına bulutlarının yoğunlaştığı, geleceğe yönelik beklentilerin zayıfladığı bir dönemden geçiyoruz.

Özetle, dünya ekonomisi yeni yıla çok daha temkinli giriyor. En büyük endişe, gerek merkez bankalarının gerekse hükümetlerin olası bir yeni küresel durgunluğa karşı çok daha savunmasız yakalanma olasılığı. Çünkü hepimizin bildiği gibi hükümetler artık daha borçlu ve kriz sonrasında 5-6 puan faiz

indirebilen merkez bankalarının artık böyle bir hareket alanı yok. Yeni bir parasal genişleme dalgası hem çok riskli, hem de ne işe yarayacağı belirsiz.

Diğer yandan parasal sıkılaştırmanın öngörülenden yavaş seyredecek olması, bizim gibi gelişen ekonomilere para akışı açısından destekleyici olacak. Ama Fed bilançosu daralırken ve küresel büyüme yavaşlarken finans piyasalarında eski risk iştahının geri gelmesinin zor olduğunu da unutmamak gerek.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Buradan ülkemizde dönecek olursak, çok iyimser beklentilerle girdiğimiz 2018 yılını açıkçası biraz buruk kapatıyoruz. 2018 yılı ikinci yarısı ile birlikte döviz kuru, enflasyon ve faizlerde yaşanan sert yükselişin sonucunda reel ekonomi odaklı ve özellikle iç talep kaynaklı bir yavaşlama yaşıyoruz.

İlk çeyrekte yüzde 7,2, ikinci çeyrekte yüzde 5,3 ile oldukça güçlü başladığımız yılda üçüncü çeyrekte yüzde 1,6 ile oldukça sınırlı bir büyüme gerçekleştirebildik. Son çeyreğe ilişkin göstergeler, ekonomideki ivme kaybının artarak sürdüğünü ve bu ivme kaybının özellikle üretim, yatırım ve tüketim tarafındaki yavaşlamadan kaynaklandığını açıkça ortaya koyuyor. Dolayısıyla dördüncü çeyrekte daha düşük bir büyüme rakamı ile karşı karşıya kalacağız ve muhtemelen yılı yüzde 2,5-3 aralığında bir büyümeyle kapatacağız.

2019 ise büyüme açısından daha zor bir yıl olacak. Nitekim Yeni Ekonomi Programı'nda yüzde 2,3 ile önceki yıllara göre oldukça düşük bir büyüme oranı öngörülüyor. Ekonomik büyüme

performansının önemli sac ayaklarından biri özel sektör yatırımlarında son dönemlerde ciddi düşüşler var. Ve kısa dönemde yatırımlarda belirgin bir toparlanma zor gözüküyor.

Ekonomide, özellikle de sanayi sektöründe yaratılan değerin azalmakta oluşu, sermaye birikiminin tıkanmakta olduğuna, genişleyemediğine işaret ediyor ki bu da karların miktar ve oran olarak artmadığını veya gerilediğini ortaya koyuyor. Yatırımın canlandırılması açısından sermaye birikimindeki yavaşlama yani tıkanıklık, önemle dikkate alınması gereken bir husustur.

Bu nedenle 2019'u, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik potansiyelini güçlendirecek, ihracat becerisini geliştirecek, dinamizmini artıracak reformlara odaklanma yılı olarak değerlendirmemiz gerektiğine inanıyoruz.

Nitekim Kasım itibarıyla 168 milyar doları aşan ihracat, dış talebin büyümeye katkısının artarak devam edeceğinin önemli bir göstergesi. Diğer taraftan ithalatın düşüyor olması, turizmin canlı seyri ve düşme eğilimindeki petrol fiyatları cari açığımızın hızla iyileşmesini sağlıyor. Bu durumu dış kırılganlıklarımızın azaltılması açısından iyi değerlendirilmesi gereken bir fırsat olarak görüyoruz.

2019'da uluslararası taraftan gelecek haberler bizim için çok önemli. Enflasyon ve kur da en çok dikkat etmemiz gereken iki husus. Her ne kadar Kasım ayında enflasyon beklentilerin üzerinde düşüş gösterse de bu düşüşte kurdaki geri çekilme ve bazı sektörlerdeki vergi indirimlerinin belirleyici rol oynadığını görüyoruz. Kuşkusuz bu önlemler, ekonomiye hareketlilik

getirmesinin yanı sıra enflasyonda yıl sonu hedeflerine yaklaşılması açısından faydalı oldu.

Ancak 2019'un ilk yarısında asgari ücret başta olmak üzere ücret artışları, birikmiş maliyetlerin fiyatlara yansıtılabilecek olması ve geçen seneden kaynaklanan baz etkileriyle geçici bir yükseliş görebiliriz. Yılın ilerleyen aylarında ise enflasyonun kademeli bir düşüş göstermesini ve 2019 sonunda yüzde 15'lere doğru çekilmesini öngörüyoruz. Bununla birlikte Fed'in faiz artırımında beklenenden yavaş hareket etmesi, petrol fiyatlarındaki düşüş eğiliminin sürmesi gibi olasılıklar Türkiye'nin enflasyonla mücadelesine dışarıdan destek sağlayabilir.

Tüm bu gelişmeleri bir arada düşündüğümüzde, 2019 yılı için temkinli bir iyimserliğin hakim olduğunu görüyoruz. Unutmamalıyız ki ekonomideki kısa dönemli toparlanmaların rehavetine kapılmadan son derece özenli davranmamız gereken günler yaşıyoruz.

Türkiye geçtiğimiz aylarda çok ciddi bir finansal stres döneminden geçti. Son dönemlerde tanık olduğumuz finansal dengelenmeyi reel sektörde bir dengelenmenin takip etmesi gerekiyor. Ancak bu noktaya henüz gelinebilmiş değil. Kamu bankalarına ilaveten birkaç özel banka bu süreçte gerçekten reel ekonomi için sorumlu ve duyarlı davranmaya gayret ediyor. Bunların dışındakilerin "ben oyuna ara verdim" deme lüksü yok. Ülkemizin nimetlerini paylaşırken bankalarımız paydaş gibi davranırken, sıra külfetlere geldiğinde paydaşlığı unutmalarını hiç doğru bulmadığımızı burada bir kere daha özellikle ifade etmek istiyorum.

Özellikle yılın ilk yarısı, mevcut risk ve belirsizlikler nedeniyle çok dikkatli olunması gereken bir dönem. Bu zorlu dönemden güçlenerek çıkabilmek için atılacak adımların zamanlamasına ve dozajına her zamankinden fazla dikkat etmeli, uygulanan politikalarda sabırlı ve kararlı tutumu sürdürmeliyiz. Zira hepimizin bildiği üzere ekonomik istikrarın sağlanması, çok boyutlu, uzun soluklu ve kararlılık gerektiren bir süreç.

Diğer yandan 2019'un ikinci yarısına daha iyimser bakabilmemiz için nedenler var. Zira yerel seçimlerin ardından yapısal reformlara odaklanabileceğimiz yaklaşık 4,5 yıllık seçimsiz bir dönem bizi bekliyor. Hiç unutmamalıyız ki ülkemizin potansiyeli ve dinamizmi, en kötümser zamanlarda bile hiç beklenmedik fırsatlar yaratabiliyor. Her gecenin bir sabahı vardır. Her kışı bahar takip eder. Bir kere daha sabır, iyimserlik, kararlılık ile yolumuza devam etmemiz gerektiğini burada özellikle ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Şimdi, sizlerle bazı faaliyetlerimizi paylaşmak istiyorum:

Eğitim, başta ülkemiz olmak üzere sanayimizin geleceği açısından da öncelikli konularımızdan birisi. İSO olarak bu konuda sürekli bir çalışma ve farkındalık yaratma çabası içindeyiz. Bugüne kadar gerek sanayi-üniversite işbirliği, gerekse sanayicinin meslek liseleri ile iletişimini güçlendirmek bazında yaptığımız çalışmalar oldu.

Yeterli bulmasak da bu çalışmalarımızın somut çıktılarının da olduğunu ifade etmek isterim. Önümüzdeki yıllarda bu çabalarımızın daha da derinleşerek, eğitim sahasına nüfus edeceğini düşünüyorum. Geçen ayki Meclisimize konuk ettiğimiz Milli Eğitim Bakanımız Sayın Ziya Selçuk'tan bu yönde güçlü mesajlar geldi. Sayın Bakanımızın, biz sanayicileri eğitime yönelik birçok projeye ortak etmek istediklerine yönelik mesajları bu anlamda memnuniyet ve umut verici olmuştur.

Bu konuda hızlı gelişmeler yaşıyoruz. İl Milli Eğitim Müdürümüz Sayın Leven Yılmaz'ı ziyaretimiz sırasında ele aldığımız meslek liselerimizle sektörlerimizi eşleştirmeye yönelik projede önemli mesafe aldık. Geçtiğimiz hafta içinde Genel Sekreterliğimiz, Meslek Komitelerimizle irtibata geçerek birlikte çalışmak isteyecekleri meslek liselerini belirledi. Bugün de Milli Eğitim Bakan Yardımcımız Sayın Mahmut Özer ile birlikte bu projenin detaylarını görüştük.

İstanbul Sanayi Odası olarak kuruluşumuzdan bu yana ülkemizin; ekonomik, toplumsal, çevresel ve kültürel konularında çözüm arayışlarının parçası olmaya dayalı bir sorumluluk anlayışına sahibiz. Bu bağlamda 1987'de başlayan çevre ve iklime yönelik faaliyetlerimiz, günün getirdiği kaçınılmaz değişim ve etkileşim içinde yenilenerek, güçlenerek yoluna devam ediyor.

Geçtiğimiz günlerde bu anlayıştan hareketle düzenlediğimiz Çevre Ödülleri törenini, Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat Kurum'un katılımıyla gerçekleştirdik. Çevre mevzuatı gerekliliklerini yerine getirmenin bir adım ötesinde, üretimin farklı kademelerinde, ürün tasarımı, karar alma

mekanizmalarında “evre ve sürdürülebilirliği” merkezine alan sanayi şirketlerimizin ödüllendirildiği bu törende, ödül almaya hak kazanan tüm şirketlerimizi burada bir kez daha kutlamak istiyorum.

Odamızın yeni çalışma döneminin ilk Meslek Komiteleri Ortak Toplantısı’nı kısa bir süre önce Ticaret Bakanımız Sayın Ruhsar Pekcan’ın katılımı ile gerçekleştirdik. Sanayicilerimizin yoğun ilgi ve katılımıyla gerçekleştirdiğimiz bu ilk MESKOM toplantımızda 55 Meslek komitemizin 11 temsilcisi Sayın bakanımız ve toplantıda kendisine eşlik eden Bakanlık bürokratlarına kendi sektörleri ile ilgili konularda ayrıntılı sunumlar yaptılar.

Sanayimizin ve sanayicimizin gündemindeki en güncel konular olan KDV iadelerinden Dahilde İşleme Rejimi’ne, serbest ticaret anlaşmalarından, başta Gümrük Birliği olmak üzere AB ile ilişkilere Piyasa Gözetim ve Denetimi’nden gümrüklerde etkin ve hızlı bir sistemin oluşturulmasına kadar birçok konuyu, yapılan sunumlarla bakanlığımız yetkililerine aktarma fırsatı bulduk.

Bu ay içinde sanayicimiz açısından oldukça verimli bir başka toplantıyı da Hazine ve Maliye Bakanlığımızın st düzey yöneticileriyle İstanbul Vergi Dairesi’nde gerçekleştirdik. İstişare toplantımızda tüm sektörlerimizi temsil eden Meslek Komiteleri yelerimiz, Bakanlığı ilgilendiren konulara ilişkin görüş ve önerilerini dile getirdiler.

Sanayicimizin gündemindeki vergi konuları hakkında, MESKOM temsilcilerimizce yapılan sunumların dinlendiği toplantıda

birçok konuyla ilgili istişarede bulunduk ortak çözümler bulmak noktasında verimli bir toplantıyı gerçekleştirmiş olduk.

İstanbul Sanayi Odası olarak, ekonomimize, sanayimize karşı en büyük sorumluluğumuz olarak gördüğümüz bilimi ve girişimciliği sanayi ile buluşturmak yolunda attığımız adımlardan biri de ülkemizin en köklü üniversitelerinden biri olan İTÜ ile gerçekleştirdiğimiz işbirliği olmuştur.

Dört yıldır paydaşı olduğumuz ve İSO'nun geleneksel tecrübesini, inovasyon odaklı projeler için İTÜ ile buluşturan İTÜ Çekirdek Big Bang girişimcilik yarışması bu yıl da ana sponsorluğumuz altında gerçekleştirildi.

İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcımız Adnan Dalgakıran başkanlığında katılım gösterdiğimiz bu yılki BigBang ödül töreninde de çok önemli ve değerli genç girişimcilerimizin şevkle yürüttükleri projeler gördük ve İSO olarak vermekte olduğumuz büyük ödülümüzü üç girişimcinin ufkunu açmak için verdik. Bununla da kalmıyoruz. Bildiginiz gibi bu işbirliğimizin bir devamı olarak sürdürdüğümüz bir de İSO KOZA Girişimcilik programımız var. Şimdi artık İTÜ Çekirdek'in vitrinine çıkan girişimcilerimizi bu program çerçevesinde, onlara mentörlük yapacak sanayicilerimizle buluşturacağız, sanayi tesislerinde üretim süreçlerini deneyimlemelerini sağlayacağız.

Bu hafta başında Yönetim Kurulu Üyelerimizle Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası'na gerçekleştirdiğimiz ziyaretten bugün döndük. İnteraktif öğrenmeye imkan sağlayan bu tür ziyaretleri önemsiyoruz. Yaptığımız karşılıklı görüşmelerde

Odalarımız arasında daha etkili bir diyalog ve işbirliği geliştirerek sanayicilerimiz için yeni fırsatlar yaratmak noktasında mutabık kaldık. Sanayimizin Anadolu'daki gelişmişlik düzeyini görmekten büyük bir gurur duyduk. Başta Sayın Valimiz olmak üzere Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası'nın kıymetli yöneticilerine ve bizleri büyük bir konukseverlikle ağırlayan değerli sanayici dostlarımıza teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Sözlerimi noktalarken hepinizi tekrar saygı ve sevgiyle selamlıyorum.